

Nr 128.

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående
lönerevision för vissa chefstjänstemän m. m. jämte
i ämnet väckta motioner.*

(5:e avd.)

I propositionen nr 114 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för den 16 mars 1951, föreslagit riksdagen att

dels antaga vid propositionen fogat förslag till

1) förordning om ändrad lydelse av 2 och 3 §§ statens löneplansförordning den 30 juni 1947 (nr 376),

2) kungörelse om ändring i 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente den 30 juni 1947 (nr 416),

3) kungörelse om ändrad lydelse av 9 § 2 mom. 1947 års allmänna familjepensionsreglemente den 30 juni 1947 (nr 417),

dels godkänna de allmänna riktlinjer för en lönerevision för chefstjänstemän och därmed sammanhängande detaljförslag, som framlagts i statsrådsprotokollet,

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att

a) vidtaga de ändringar i statens allmänna avlöningsreglemente och SPA-reglementet som bli en följd av nämnda förslag,

b) utfärda de övergångsbestämmelser, som kunna bli erforderliga i anledning av förenämnda författningsändringar,

c) vidtaga de ändringar i gällande personalförteckningar, som följa av förslagen,

d) vidtaga de ändringar beträffande förekommande arvoden, som Kungl. Maj:t kan finna påkallade i anslutning till lönerevisionen,

e) för budgetåret 1951/52 medgiva de överskridanden av maximerade anslag och anslagsposter, som kunna bli erforderliga vid ett genomförande av lönerevisionen,

dels ock å riksstaten för budgetåret 1951/52 under åttonde huvudtiteln till Provisoriskt lönetillägg anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor.

De berörda författningsförslagen äro av följande lydelse.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 2 och 3 §§ statens löneplansförordning den 30 juni 1947 (nr 376).

Härigenom förordnas, att 2 och 3 §§ statens löneplansförordning den 30 juni 1947 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

2 §.

Löneplaner.*Löneplan nr 2.*

Löne- klass nr	Årslön kronor	Löne- klass nr	Årslön kronor	Löne- klass nr	Årslön kronor
1	12 000	10	17 400	18	25 500
2	12 600	11	18 000	19	26 700
3	13 200	12	18 600	20	27 900
4	13 800	13	19 500	21	29 100
5	14 400	14	20 700	22	31 500
6	15 000	15	21 900	23	33 900
7	15 600	16	23 100	24	37 800
8	16 200	17	24 300	25	44 400
9	16 800				

3 §.

Grundlönstabeller.

Tabell till löneplan nr 2.

Löne- klass nr	Månads- lön, kronor	Daglön i kalendermånad om				A-avdrag för dag, kronor
		28 dagar, kronor	29 dagar, kronor	30 dagar, kronor	31 dagar, kronor	
1	1 000	35·70	34·50	33·85	32·25	6·10
2	1 050	37·50	36·20	35·00	33·85	6·50
3	1 100	39·30	37·95	36·65	35·50	7·00
4	1 150	41·05	39·65	38·35	37·10	7·65
5	1 200	42·85	41·40	40·00	38·70	8·35
6	1 250	44·65	43·10	41·65	40·30	9·05
7	1 300	46·45	44·85	43·35	41·95	9·80
8	1 350	48·20	46·55	45·00	43·55	10·50
9	1 400	50·00	48·30	46·65	45·15	11·20
10	1 450	51·80	50·00	48·35	46·75	11·95
11	1 500	53·55	51·70	50·00	48·40	12·65
12	1 550	55·35	53·45	51·65	50·00	13·30
13	1 625	58·05	56·05	54·15	52·40	14·15
14	1 725	61·60	59·50	57·50	55·65	15·15
15	1 825	65·20	62·95	60·85	58·85	16·10
16	1 925	68·75	66·40	64·15	62·10	17·00
17	2 025	72·30	69·85	67·50	65·30	17·95
18	2 125	75·90	73·30	70·85	68·55	18·90
19	2 225	79·45	76·70	74·15	71·75	19·80
20	2 325	83·05	80·15	77·50	75·00	20·75
21	2 425	86·60	83·60	80·85	78·25	21·65
22	2 625	93·75	90·50	87·50	84·70	23·50
23	2 825	100·90	97·40	94·15	91·15	25·30
24	3 150	112·50	108·60	105·00	101·60	28·30
25	3 700	132·15	127·60	123·35	119·35	33·30

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1951.

Förslag
till
kungörelse om ändring i 1947 års allmänna tjänstepensions-
reglemente den 30 juni 1947 (nr 416).

Härigenom förordnas, att 7 § 2 mom., 14 § 2 mom. och 20 § 2 mom. 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente den 30 juni 1947 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

7 §.

2 mom. För följande — — — levnadsålder:

A. Ordinarie befattningar.

Lönegradsbeteckning	Lönegradsnummer	Levnadsår
Ca	1—16	60
	17—37	65
Co	1—25	65
	3	55
	4, 5	50
	6	60
Ma	7	50
	8	60
	9	50
	10, 11	55
	12	60
Mo	1—25	65
Coa	1	63
Cob	1	63

B. Extra ordinarie befattningar.

Lönegradsbeteckning	Lönegradsnummer	Levnadsår
Ce	1—16	60
	17—37	65
Cs	1—25	65
Me	1, 2, 4	50

För här etc. — — — års ålder.

Utän hinder etc. — — — riksdagens beslut.

För ovan etc. — — — särskild pensionsålder.

14 §.

2 mom. För befattning — — — inom lönegraden.

Löneplan nr	Löneklass	Begynnelseunderlag, kronor	Löneklass	Begynnelseunderlag, kronor	Löneklass	Begynnelseunderlag, kronor	
1	4	2 520	17	4 476	30	8 772	
	5	2 640	18	4 644	31	9 168	
	6	2 772	19	4 860	32	9 564	
	7	2 904	20	5 112	33	9 912	
	8	3 048	21	5 412	34	10 248	
	9	3 204	22	5 712	35	10 584	
	10	3 372	23	6 024	36	10 920	
	11	3 528	24	6 360	37	11 256	
	12	3 696	25	6 744	38	11 592	
	13	3 852	26	7 128	39	11 928	
	14	4 008	27	7 536	40	12 264	
	15	4 152	28	7 944			
	16	4 308	29	8 364			
	2	1	7 548	10	11 160	18	14 412
		2	7 944	11	11 556	19	14 808
		3	8 340	12	11 964	20	15 216
4		8 736	13	12 408	21	15 612	
5		9 144	14	12 816	22	15 612	
6		9 552	15	13 212	23	15 612	
7		9 960	16	13 608	24	15 612	
8		10 356	17	14 016	25	15 612	
9		10 764					
3	4	9 912					
4	4	3 536					

Såsom undantag — — — 10 920 kronor.

20 §.

2 mom. Rörligt tillägg — — — års ålder.

Härvid skall dock iakttagas, att tillägg ej beräknas å belopp, varmed grundbeloppet överstiger 1 100 kronor, och ej heller å däri ingående öretal, som överskjuter fullt krontal.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1951.

Förslag
till
kungörelse om ändrad lydelse av 9 § 2 mom. 1947 års allmänna familjepensionsreglemente den 30 juni 1947 (nr 417).¹

Härigenom förordnas, att 9 § 2 mom. 1947 års allmänna familjepensionsreglemente den 30 juni 1947 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

9 §.

2 mom. För befattning — — — inom lönegraden.
Såsom undantag — — — 4 128 kronor.

Löneplan nr	Löneklass	Familjepensionsunderlag, kronor	Löneklass	Familjepensionsunderlag, kronor	Löneklass	Familjepensionsunderlag, kronor	
1	4	1 296	17	1 908	30	3 444	
	5	1 296	18	1 980	31	3 576	
	6	1 296	19	2 064	32	3 696	
	7	1 296	20	2 148	33	3 804	
	8	1 356	21	2 232	34	3 912	
	9	1 404	22	2 340	35	4 020	
	10	1 464	23	2 484	36	4 128	
	11	1 524	24	2 628	37	4 224	
	12	1 584	25	2 772	38	4 320	
	13	1 632	26	2 916	39	4 404	
	14	1 692	27	3 048	40	4 488	
	15	1 764	28	3 180			
	16	1 836	29	3 312			
	2	1	3 048	10	4 200	18	5 568
		2	3 180	11	4 308	19	5 772
		3	3 312	12	4 416	20	5 964
4		3 432	13	4 572	21	6 168	
5		3 564	14	4 764	22	6 168	
6		3 696	15	4 968	23	6 168	
7		3 816	16	5 172	24	6 168	
8		3 948	17	5 364	25	6 168	
9		4 080					
3	4	3 804					
4	4	3 048					

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1951.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Arrhén* (I: 382) och den andra inom andra kammaren av herrar *Braconier* och *Nestrup* (II: 509), i vilka hemställts, att provisorisk avlösningsförstärkning i princip motsvarande avlösningsförbättringarna för övriga cheftjänstemän måtte tillerkännas rektorer vid högre skolor med ett enhetligt belopp om 2 700 kronor om året för realskolor och högre kommunala skolor (högst lönegraden Cb 10) samt 3 000 kronor för högre allmänna läroverk (lönegraderna Cb 11—Cb 13);

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Wahlund m. fl.* (I: 383) och den andra inom andra kammaren av herr *Lindberg m. fl.* (II: 507), i vilka hemställts, att riksdagen i samband med behandlingen av propositionen nr 114 måtte besluta, att befattningarna som föreståndare för livrustkammaren, styresman för armémuseum och museidirektör vid statens sjöhistoriska museum skola fr. o. m den 1 juli 1951 uppflyttas till den lönegrad, vilken byråchefer med placering f. n. i Ca 33 regelmässigt komma att tillhöra;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Svärd* (I: 418) och den andra inom andra kammaren av herr *Kyling m. fl.* (II: 544), i vilka hemställts, att riksdagen vid behandling av propositionen 114 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville företaga utredning i syfte att giva de nya pensionsbestämmelserna retroaktiv verkan från skälig tidpunkt, för byråchefer och likställda, samt att de förslag vartill denna utredning kan föranleda måtte föreläggas 1952 års riksdag;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Bror Nilsson* och *Cassel* (I: 419) och den andra inom andra kammaren av herrar *Braconier* och *Nihlfjors* (II: 543), i vilka hemställts, att riksdagen vid behandling av propositionen nr 114 måtte besluta, att de nuvarande ordinarie tingsdomarna uppflyttas i Ca 37;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Jansson* och *Karl Persson* (I: 420) och den andra inom andra kammaren av herr *Rubbestad m. fl.* (II: 541), i vilka hemställts, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 114;

dels en inom första kammaren av herr *Holmbäck* väckt motion (I: 421), i vilken hemställts, att riksdagen måtte vid behandling av propositionen nr 114 besluta om inplacering av räntmästartjänsten vid Uppsala universitet i Ca 37 fr. o. m. den 1 juli 1951;

dels en inom första kammaren av herr *Lundgren* väckt motion (I: 422), i vilken hemställts, att verkstadsdirektören i arméförvaltningens tygavdelning måtte förutom inplacering i den nya lönegraden Cp 14 även erhålla vikariatslöneförordnande i den nya lönegraden Cp 15 så länge nuvarande organisation av verkstadsbyrån bibehålles;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Lundqvist m. fl.* (I: 423) och den andra inom andra kammaren av

herr *Mosesson m. fl.* (II: 542), i vilka hemställts, att provisorisk avlöningsförstärkning, i princip motsvarande de avlöningsförbättringar som kunna komma att beslutas för övriga chefstjänstemän, måtte tillerkännas rektorerna vid högre allmänna läroverk, folkskoleseminarier och högre tekniska läroverk med 3 000 kronor för år samt vid realskolor och småskoleseminarier med 2 700 kronor för år;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Alfred Nilsson m. fl.* (I: 424) och den andra inom andra kammaren av herr *Jansson i Kalix m. fl.* (II: 540), i vilka hemställts, att överinspektörerna i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen K. Kinch och K. H. Håård måtte tillerkännas personliga förmåner så att de icke komma i sämre ställning, Kinch än om han kvarstår såsom vägdirektör och Håård än om han kvarstår såsom byråchef i flygförvaltningen eller mottagit förordnande såsom vägdirektör;

dels en inom andra kammaren av herr *Dahlgren m. fl.* väckt motion (II: 506), i vilken hemställts, att riksdagen måtte avslå propositionen nr 114;

dels ock en inom andra kammaren av herr *Nilsson i Kristinehamn m. fl.* väckt motion (II: 508), i vilken hemställts, att riksdagen måtte avslå förslaget om höjning av gränsen för det rörliga tilläggets utgående från 1 200 till 1 600 kronor för månad.

Beträffande motiveringen för yrkandena i nämnda motioner får utskottet hänvisa till motionerna I: 382, I: 418, I: 419, I: 421, I: 422, I: 423, II: 506, II: 507, II: 508, II: 540 och II: 541.

Inledning.

Propositionen innehåller förslag till lönerevision för statsförvaltningens chefstjänstemän fr. o. m. den 1 juli 1951. Byråchefs- och rådstjänster i lönegrad Ca 33 uppflyttas till lönegrad Ca 37, vilket innebär en grundlöneökning med inemot 12 procent. Tjänstemän med lön enligt löneklass 10 och högre löneklasser å löneplan 2 erhålla en procentuellt ungefär lika stor grundlöneförbättring, vilket föranleder ändring av löneplan 2 på sätt framgår av det i det föregående intagna förslaget till ändring i statens löneplansförordning. Det maximibelopp, å vilket rörlig förhöjning av lön må beräknas, föreslås höjt från 1 200 kronor till 1 600 kronor för månad. Från den allmänna lönerevisionen undantagas vissa tjänster, vilkas inplacering i löneskalan ansetts böra bli föremål för ytterligare utredning. Resultatet av utredningen beräknas kunna föreläggas 1952 års riksdag.

Ändringen av löneplan 2 nödvändiggör vissa jämkningar i tjänste- och familjepensionsunderlagen. Innehörden av dessa jämkningar framgår av de i det föregående intagna förslagen till ändringar i allmänna tjänste- och familjepensionsreglementena. Det maximibelopp av tjänstepensionsunderlaget, varå rörligt tillägg må beräknas, föreslås skola höjas från 800 kronor till 1 100 kronor för månad.

Till grund för propositionsförslaget ligger ett av en särskilt tillkallad utredningsman utarbetat och den 15 oktober 1949 avgivet betänkande, över vilket utlåtanden avgivits av vissa myndigheter och personalorganisationer m. fl. Frågan har därefter ytterligare beretts inom civildepartementet, varjämte överläggningar ägt rum med de huvudorganisationer av tjänstemän, som företråda personal i chefsställning.

Ett av 1948 års universitetslönekommitté den 17 oktober 1949 framlagt betänkande angående löne reglering för professorer m. fl. befattningshavare vid universiteten och de statliga högskolorna har ansetts erfordra ytterligare utredning, på grund varav i nu förevarande sammanhang allenast professorisk löneförbättring föreslås för professorer.

Lönerevisionens omfattning.

Enligt de för chefslöneutredningen ursprungligen meddelade direktiven skulle genom densamma klarläggas, huruvida den normala lönenivån för byråchefs- och rådsgraden (Ca 33) kunde anses riktigt avvägd såväl i och för sig som med hänsyn till löneställningen för tjänstemän i närmast under nämnda lönegrad liggande lönegrader. Därest en allmän löneförbättring för byråchefer och med dem i lönehänseende jämställda tjänstemän funnes påkallad, borde förslag härom framläggas. I samband härmed borde övervägas, huruvida och i vad mån tillräckligt fasta hållpunkter för en differentiering i viss utsträckning av ifrågavarande tjänster kunde anses föreligga.

Med hänsyn till att löneställningen för byråchefs befattningar och jämförliga tjänster ägde ett nära samband med löneställningen för högre tjänster, borde utredningen i princip avse samtliga tjänster från och med den normala byråchefsgraden och uppåt. I utredningen borde sålunda redan av denna anledning även ingå frågan om löneställningen för verkschefer och jämförliga befattningshavare. Även beträffande dessa tjänstemän förefunnes vidare, enligt vad erfarenheten i olika sammanhang visat, ett behov av en allmän omprövning av lönenivån.

Utredningen borde taga sikte på såväl den civila som den militära statsförvaltningen. Dock borde sådana tjänster vid de statliga fackhögskolorna m. fl. vetenskapliga institutioner, som inginge i 1948 års universitetslönekommittés uppdrag, icke omfattas av utredningen.

Sedan 1949 års tjänsteförteckningskommitté tillsatts, meddelade dåvarande chefen för finansdepartementet närmare anvisningar angående fördelningen av arbetsuppgifterna mellan chefslöneutredningen och kommittén. Enligt dessa anvisningar skulle det ankomma på utredningen att behandla frågan om den allmänna lönenivån för de statliga chefstjänster, som vore placerade i den normala byråchefsgraden (motsvarande) eller högre. En omprövning av de olika tjänsternas inbördes placering å löneskalan förklarades däremot böra ankomma på den nya tjänsteförteckningskommittén. I enlighet härmed borde chefslöneutredningen i princip icke framlägga

andra förslag om särskilda tjänsters lönegradsplacering än sådana, som be-tingades av eventuella ändringar i gällande löneplaner eller av att viss tjänst eller viss grupp av tjänster borde helt eller delvis undantagas från den allmänna löneförbättring, som utredningen kunde komma att förordna. Ett sådant undantagande kunde exempelvis föranledas av att en tjänst på grund av speciella förhållanden inplacerats å löneskalan efter förmånligare grunder än som normalt tillämpats.

Chefslöneutredningen har förklarat sig anse att genom förenämnda direktiv och anvisningar utredningens uppdrag begränsats till att avse frågan, om och i vad mån en allmän löneförbättring bör komma till stånd för de statliga chefstjänstemän, som tillhöra lägst normalgraden för byråchefs- och rådstjänstemän, lönegrad Ca (Ce) 33. Angivna begränsning innebär enligt utredningens mening, att av tjänster med beteckningen Ma endast tjänster i lönegrad Ma 12 skulle beröras av utredningsarbetet. Eftersom byråchefstjänsterna med lön enligt löneplan 2 regelmässigt äro placerade lägst i lönegraden Cp 10, ansåg utredningen vidare, att av tjänsterna å denna löneplan endast de i vilka lön utgår efter löneklass 10 eller högre löneklass omfattades av utredningsuppdraget.

I fråga om rektorer i Cb-lönegrad, vilka f. n. åtnjuta lön enligt någon av löneklasserna 31—39 å löneplan 1, ha endast de, som tillhöra lägst lönegrad Cb 10, omfattande löneklassen 36 (slutlöneklassen i Ca 33), ansetts vara att jämställa med sådan chefstjänst, som beröres av chefslöneutredningen. Övriga rektorstjänster av ifrågavarande slag skulle falla utanför utredningens uppdrag. Då en dylik uppdelning av de beträffande arbetsuppgifternas art i stort sett enhetliga rektorstjänsterna synts utredningen orimlig, har utredningen ansett sig helt böra avstå från att ingå på frågan om rektorstjänsternas löneställning. Utredningen har förutsatt, att denna fråga skulle komma att behandlas av 1949 års tjänsteförteckningskommitté.

Beträffande *remissyttrandena* i denna del får utskottet hänvisa till propositionen s. 10—11.

Av chefslöneutredningen verkställda undersökningar m. m.

Historik. Chefslöneutredningen har i sitt betänkande lämnat en redogörelse för vissa principuttalanden, som kommittéer, departementschefer och riksdagen under de senaste decennierna gjort beträffande löneavvägningen för de statliga chefstjänstemännen. Beträffande denna hänvisas till propositionen s. 11—15.

Från verkschefer inhämtade yttranden. Chefslöneutredningen inhämtade yttranden från cheferna för vissa verk med byråorganisation, hovrättspresidenterna m. fl. (sammanlagt 53) angående den löneställning, som vederbörande chef för sitt verks del ansåg böra tillkomma byråchefstjänst (rådstjänst) samt jämställd eller högre befattning, i förekommande fall även vid verket tillhörande lokalförvaltning.

Av de hörda verkscheferna behandlade 45 mer eller mindre ingående frågan om skälen för en löneförbättring för chefstjänstemännen. Härvid åberopades huvudsakligen fyra skäl för en förbättring av lönen i byråchefs- och rådsgraden, nämligen:

1) Chefstjänstemännens reallönenivå har starkt försämrats under de senaste årtiondena.

2) De nuvarande lönerna för chefstjänstemännen svara icke mot betydelsen och omfattningen av dessa tjänstemäns arbetsuppgifter samt därmed förenat ansvar. Det framhålles, att arbetsuppgifterna blivit alltmer komplicerade.

3) De nuvarande löneförmånerna i byråchefs- och rådsgraden äro icke tillräckliga för att säkerställa en tillfredsställande rekrytering i konkurrens med kommuner och enskilda företag.

4) Lönerna för byråchefer (motsvarande) böra överstiga lönerna för närmast underställda tjänstemän mera än nu är fallet.

Utredningen understryker, att på ett par undantag när de verkschefer, som uttalat sig om skälen för en löneförbättring, härvid särskilt framhållet angelägenheten att säkerställa en tillfredsställande rekrytering till statsförvaltningens chefstjänster. I flera fall ha direkta jämförelser gjorts med löner, som utbetalas till stadsdomare, stadsfiskaler, Stockholms stads chefstjänstemän etc.

Specificerade förslag om förbättrat löneläge för den normala byråchefs- och rådsgraden ha framlagts av 35 verkschefer. Av dessa uttalade sig 31 för en löneställning lägst motsvarande 37 lönegraden å löneplan 1. 9 räknade härvid med en placering å löneplan 2. 17 av verkscheferna uttalade sig för att den gällande maximeringen av det belopp, varå rörlig förhöjning beräknas, skulle slopas. Av dem som förordade byråchefs- och rådstjänsternas inplacering i lönegrad Ca 37 må här nämnas chefen för statskontoret och chefen för riksräkenskapsverket, av vilka den senare även förordade maxibeloppets höjning från 1 200 kronor till 1 600 kronor för månad.

Löneutveckling m. m. för olika tjänstemannagrupper. Cheflöneutredningen har erinrat, att de kommittéer, som förberett de senaste löneregleringarna för statliga tjänstemän, låtit verkställa olika undersökningar angående löneutvecklingen för arbetare och tjänstemän såväl i som utom statens tjänst. Resultatet av dessa undersökningar finnes redovisat dels i den promemoria belysande löneutvecklingen för vissa grupper av tjänstemän och arbetare i och utom statens tjänst, vilken såsom bilaga 7 finnes fogad till 1936 års lönekommittés betänkande med förslag till civilt avlöningsreglemente (SOU 1937: 48), dels de tre promemorior angående löneutvecklingen för vissa grupper av statstjänstemän, industriarbetare och industritjänstemän, vilka såsom bilagor A—C äro bifogade 1945 års lönekommittés betänkande med förslag till statliga löneplaner m. m. (SOU 1946: 48). Även cheflöneutredningen har utfört vissa undersökningar angående löneutvecklingen för olika tjänstemannagrupper. Beträffande dessa undersökningar må här sammanfattningsvis nämnas, att de avsett löneutvecklingen för statliga tjänste-

män (storleken av lönen samt reallöneutvecklingen), löneförhållandena för chefstjänstemän i kommunal tjänst samt löneutvecklingen och rådande löneläge för chefstjänstemän inom enskilda företag. Beträffande detaljerna i undersökningarna hänvisar utskottet till s. 17—25 i propositionen.

Arbetsuppgifter m. m. för tjänstemän i byråchefs- och rådsgraden. Chefslöneutredningen har vidare lämnat en redogörelse för arbetsuppgifter m. m. för tjänstemän i byråchefs- och rådsgraden. Till denna redogörelse liksom till de härutinnan avgivna remissyttrandena tillåter sig utskottet hänvisa (s. 25—27 i propositionen).

Den rörliga förhöjningens maximering.

Enligt 4 § statens löneplansförordning skall månadslönen höjas eller sänkas efter vissa grunder vid förändringar i levnadskostnadsnivån. Höjningen eller sänkningen skall dock beräknas på högst 1 200 kronor av månadslönen. Detta stadgande har aldrig satts i kraft, men enligt särskilda, av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut utfärdade bestämmelser ha alltsedan den 1 juli 1947 bestämmelser av samma sakliga innehåll varit gällande. Detta innebär, att löntagare med högre månadslön än 1 200 kronor erhållit en procentuellt lägre kompensation för stegrade levnadskostnader än övriga löntagare.

Chefslöneutredningen. Utredningen har föreslagit, att gällande begränsning till 1 200 kronor av det månadslönebelopp, å vilket rörlig förhöjning må beräknas, skall upphävas. Till stöd härför har utredningen anfört i huvudsak följande.

Dyrtidskompensationen hade från början karaktär av en tillfällig hjälp, vilken under kristid utgått utöver de i stat eller avlöningsreglemente fastställda avlöningsförmånerna. Att en dylik tillfällig löneförmån i första hand ansetts böra utgå till dem, som på grund av låg lönenivå och försörjningsplikt framstätt såsom i särskilt behov av löneförbättring, vore i och för sig naturligt, framför allt med hänsyn till att i dylika krislägen den finansiella situationen begränsade de medel, som kunde ställas till förfogande för att avhjälpa statstjänstemännens av dyrtiden föranledda ekonomiska svårigheter. Även det dyrtidstillägg, som utgått enligt kungörelsen 1923:265 med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, hade från början haft karaktären av en sådan tillfällig, av dyrtiden föranledd löneförbättring. Detta tillägg hade emellertid kommit att — om än efter varierande grunder — utgå intill löneregleringen den 1 juli 1939 och den lönenivå, som statstjänstemännen i olika lönegrader dessförinnan uppnått, inberäknat angivna dyrtidstillägg och vissa provisoriska löneförmåner, hade i stort sett blivit bestämmande för deras löneförmåner fr. o. m. sagda dag.

En sådan utveckling hade tidigare förutsetts av dem, som ansett en sär-

skild begränsning av dyrtidstillägget för de högre tjänstemännen omotiverad. Enligt angivna uppfattning vore en sådan begränsning ägnad att rubba den inbördes löneavvägningen mellan olika tjänster och att föregripa en kommande löne reglering. Dessa synpunkter, vilka tydligen haft sitt berättigande i fråga om det dyrtidstillägg, som utgått enligt 1923 års kungörelse, ha enligt utredningens mening ökad tyngd med avseende på det rörliga tillägg (rörlig förhöjning), som enligt 1939 års resp. 1947 års lönesystem utgör en del av den tjänstemännen enligt avlöningsreglemente tillkommande lönen.

Samtidigt som förhandlingsöverenskommelse träffades om beloppen i de statliga löneplanerna och viss höjning av lönen garanterades tjänstemännen, rubbades likväl den inbördes relationen mellan lönebeloppen i de olika löneklasserna genom en annan överenskommelse, som innebar att i fråga om månadslöner över 1 200 kronor förhöjningen av lönen skulle bli procentuellt lägre än i fråga om övriga månadslöner. Utredningen har icke kunnat finna någon saklig grund för att på detta sätt undanhålla de högre tjänstemännen en del av den rörliga förhöjningen av lönen, eftersom denna rörliga förhöjning har karaktären av en beståndsdel av lönen, som endast avviker från grundlönen på det sättet, att dess storlek är beroende av levnadskostnadernas förändring. För undvikande av missförstånd har utredningen understrukit, att vad här sagts gäller den normala höjning av lönen, varom stadgas i statens löneplansförordning. Att andra synpunkter — bl. a. statsfinansiella hänsyn — måste få avgörande betydelse vid en stegring av levnadskostnaderna av inflatorisk karaktär, fann utredningen självklart.

Utredningen har även erinrat, att 1936 års lönekommitté på sin tid funnit, att därest en ren reallönesynpunkt skulle anläggas på frågan, en begränsning av underlaget för det rörliga tillägget näppeligen kunde sakligt motiveras. Ur marknadslönesynpunkt syntes däremot en maximering väl försvarlig. De högre och högsta lönerna i enskild tjänst vore som regel mycket stabila och jämkades sällan av levnadskostnadshänsyn vare sig uppåt eller nedåt annat än vid mycket betydande förskjutningar i det allmänna prisläget. Mången gång justerades de endast vid nybesättandet av respektive befattningar.

Med anledning av detta uttalande av 1936 års lönekommitté har utredningen framhållit, att dyrtidskompensation i form av procentuella tillägg infördes på den allmänna arbetsmarknaden våren 1940. Svenska arbetsgivareföreningen rekommenderade då sina medlemmar att utbetala rörligt tillägg å högst 900 kronor per månad. 1946 rekommenderade föreningen en höjning av maximigränsen till 1 500 kronor. I en i maj 1948 utfärdad rekommendation har emellertid arbetsgivareföreningen, särskilt med hänsyn till tendensen till utjämning av lönedifferensen mellan olika tjänstemannagrupper, icke längre funnit påkallat att upprätthålla den rekommendation angående det rörliga tilläggets beräkning, som föreningen tidigare givit.

Utredningen uttalar sammanfattningsvis, att den icke kunnat finna någon bärande motivering för den nuvarande maximeringen av underlaget för den rörliga förhöjningen av lönen. Enligt utredningens mening leder maximeringen f. ö. till särskilt obilliga resultat med hänsyn till att de högre löntagarna även drabbas av beskattningens progressivitet.

Remissyttrandena. Överbefälhavaren, försvarets civilförvaltning, statskontoret och statens lönenämnd samt de hörda personalorganisationerna ha tillstyrkt utredningens förslag, att maximeringen av den rörliga förhöjningen skall slopas.

Utöver vad utredningen anfört till stöd för maximeringens slopande har försvarets civilförvaltning framhållit, att maximeringen medför ett i och för sig ogrundat eliminerande av ortsdifferentieringen.

Utredningens förslag om maximeringens slopande har avstyrkts av en reservant inom vardera av statskontoret och statens lönenämnd.

Svenska landstingsförbundet har ställt sig mycket tveksamt till lämpligheten av att nu slopa maximeringen av den rörliga förhöjningen och såsom skäl härför anfört i huvudsak de konsekvenser som kunna uppkomma för den kommande löneavvägningen.

Svenska stadsförbundet har framhållit att, i den mån löneförhöjningen för de högre statstjänstemännen gives den formen att den rörliga förhöjningens maximering slopas och maximeringen upphäves även på det kommunala området, följdén tydligen skulle bli att löneklyftan mellan kommunala och statliga tjänstemän icke blott vidmakthålles utan — på grund av de förras högre löneläge — t. o. m. något vidgas.

Byråchefstjänsternas differentiering.

Chefslöneutredningen. Chefslöneutredningen har undersökt de allmänna förutsättningarna för en differentiering i lönehänseende av de egentliga byråchefstjänsterna. Inledningsvis har utredningen härvid erinrat att spörsmålet om byråchefstjänsternas differentiering tidigare behandlats av olika sakkunniga.

Utredningen har vidare lämnat en sammanfattande redogörelse för de uttalanden om differentieringsspörsmålet, som vissa verkschefer gjort i sina yttranden till utredningen. Därav framgår, att delade meningar råda i denna fråga.

Chefslöneutredningen har för egen del framhållit, att en viss differentiering av byråchefstjänsterna redan förekommer, i det att ett icke obetydligt antal chefer för byråer äro förordnandetjänstemän med lön enligt löneplan 2. Härvid har enligt en av utredningen verkställd undersökning placering i lönegrad Cp 10 eller högre endast undantagsvis tillkommit tjänster med juridiska eller allmänt administrativa arbetsuppgifter. Det övervägande antalet av de med pension förenade förordnandetjänsterna har befunnits

vara avsett för personer med tekniska eller andra fackkunskaper, främst civilingenjörer. Utredningen har därför ansett fog föreligga för den slutsatsen, att i fråga om flertalet av förordnandetjänsterna anställningsformen valts för att kunna erbjuda mera konkurrenskraftiga löner för den på den allmänna arbetsmarknaden särskilt efterfrågade tekniska personalen. Beträffande vissa av tjänsterna, exempelvis verkstadsdirektörerna i telegraf- och järnvägsstyrelserna, är emellertid uppgiften såsom chef för en byrå inom styrelsen förenad med arbetsuppgifter, som ligga vid sidan av de för byråchefer i allmänhet gällande. Utredningen har även framhållit, att byråorganisationen bibehållits i vissa verk, ehuru byråerna ha sådan omfattning och så betydande och maktpåliggande uppgifter, exempelvis beträffande vederbörande verks lokalförvaltning, att verkets organiserande på större enheter, omfattande flera byråer, syntes motiverat. En sådan organisation på större enheter förekomme exempelvis i flygförvaltningen.

Den verkställda granskningen av den redan förefintliga differentieringen av byråchefstjänsterna i statsförvaltningen och därvid gjorda iakttagelser beträffande de olika verkens organisation ha bibringat utredningen den uppfattningen, att förutsättningar nu i stort sett saknas för en allmän prövning av frågan om differentierad löneställning för dem som närmast under vederbörande verkschef ha att svara för viss del av ett verks arbetsområde. I likhet med försvarets tjänsteförteckningssakkunniga anser utredningen därför angeläget, att frågan om lämpliga organisationsenheter och deras benämning inom statsförvaltningens olika verk upptages till närmare undersökning. Först sedan enhetliga normer i detta avseende skapats, kunna enligt utredningens mening förutsättningar föreligga för en prövning av frågan om byråchefstjänsternas differentiering eller snarare för en detaljprövning av de verkscheferna underordnade chefstjänstemännens inplacering å löneskalan. Utredningen understryker önskvärdheten av att en kommande sådan prövning och värdering av de olika tjänsterna sker på grundval av arbetsuppgifter och ansvar för tjänsternas innehavare. Den nuvarande ordningen, enligt vilken rekryteringshänsyn i hög grad påverka eljest likvärdiga tjänsteters inbördes placering, har synts utredningen otillfredsställande.

Remissyttrandena. Vad utredningen anfört angående behovet av en allmän översyn av de olika verkens organisation m. m. har i huvudsak biträts eller lämnats utan erinran av samtliga i ärendet hörda myndigheter och personalorganisationer.

Förslag till lönerevision för de statliga chefstjänstemännen.

Chefslöneutredningen har funnit behov föreligga av en allmän löneförbättring för de statliga chefstjänstemännen. Löneförbättringen borde medföra, att lönen inklusive rörligt tillägg vid då rådande inkomstläge komme att uppgå till ungefär 1 800 kronor för månad i byråchef- och råds-

graden. Detta löneläge nås enligt utredningens förslag dels genom slopande av maximeringen av det belopp, varå rörlig förhöjning beräknas, dels genom höjning av grundlönenivån med inemot 12 %. Även för övriga chefstjänstemän åsyftar utredningen en genomsnittlig grundlöneökning på omkring 12 %. För åstadkommande av denna grundlöneökning förordar utredningen ändring av löneplan 2 från nuvarande löneklass 13 och uppåt.

Byråchefs- och rådstjänstemännen skola enligt förslaget erhålla den avsedda ökningen av grundlönenivån genom antingen placering i en ny lönegrad Ca 37 omfattande löneklass 40 eller uppflyttning till nuvarande lönegrad Ca 37 omfattande löneklasserna 37—40 eller överförande till en ändrad löneplan 2 med placering i lönegrad Co 13. Utredningen förordar de olika alternativen i den ordning de här nämnts.

Beträffande löneplan 1 föreslår utredningsmannen icke annan ändring än dess utbyggande med en ny löneklass (nr 41), vilken skulle ingå i lönegraden Ma 12 i stället för löneklass 37.

Löneplan 2 föreslås ändrad på sätt framgår av följande sammanställning, i vilken angivits grundlönebeloppen i nuvarande löneklasserna 9—24 och de däremot svarande löneklasserna och grundlönebeloppen i den nya löneplan 2 ävensom den procentuella höjningen av årsgrundlönen i de olika löneklasserna.

Nuvarande löneplan 2 (fr. o. m. löneklass 9 och uppåt)		Förslag till löneplan 2 (fr. o. m. löneklass 9 och uppåt)		Procentuell höjning av års- grundlönen
Löneklass	Årsgrundlön	Löneklass	Årsgrundlön	
9	16 800	9	16 800	0
—	—	10	17 400	—
—	—	11	18 000	—
—	—	12	18 600	—
10	17 400	13	19 500	12,1
11	18 000	—	—	—
12	18 600	14	20 700	11,3
13	19 200	—	—	—
14	19 800	15	21 900	10,6
15	20 400	—	—	—
16	21 000	16	23 100	10,0
17	21 900	17	24 300	11,0
18	22 800	18	25 500	11,8
19	23 700	19	26 700	12,7
—	—	20	27 900	—
20	25 500	21	29 100	14,1
21	27 600	22	31 500	14,1
22	29 700	23	33 900	14,1
23	33 600	24	37 800	12,5
24	39 600	25	44 400	12,1

Beträffande utredningens närmare motivering för ovannämnda förslag får utskottet hänvisa till s. 36—45 i propositionen.

Såsom av det föregående framgår har utredningen på grund av tillsättandet av 1949 års tjänsteförteckningskommitté icke haft att ingå på en prövning av löneställningen för tjänstemän med lägre placering än i lönegrad Ca 33 på löneplan 1 och lönegrad Cp 10 eller Cr 10 på löneplan 2. Med hänsyn till att utredningen enligt givna direktiv haft att klarlägga, huruvida den nuvarande normala lönenivån för byråchefs- och rådsgraden kan anses riktigt avvägd såväl i och för sig som med hänsyn till löneställningen för tjänstemän i närmast under Ca 33 liggande lönegrader, har utredningen emellertid ansett sig böra redovisa, om och i vad mån det efter ett genomförande av utredningens förslag om byråchefstjänsternas lönegradsplacering enligt utredningens mening finnes utrymme för en förbättring av löneställningen för de tjänster, som nu äro placerade närmast under byråchefstjänsterna på löneskalan. Utredningen har därvid understrukit, att utredningen anser det synnerligen angeläget, att byråchefs- och rådstjänsternas karaktär av chefs-tjänster med ansvar för en huvuddel av ett verks arbetsområde eller annat ansvar av motsvarande betydelse markeras genom ett avsevärt löneavstånd mellan byråchefstjänsterna och de närmast därunder liggande tjänsterna. Med den föreslagna placeringen av byråcheferna böra därför enligt utredningens mening lönegraderna 33—36 över huvud taget icke utnyttjas för tjänstemän, inordnade i den ordinarie byråorganisationen. Där inom större organisationsenhet i ett ämbetsverk chefen intager en högre ställning än vanlig byråchef, bör det dock ej vara uteslutet att inplacera närmast underordnad tjänsteman i förslagsvis Ca 34. Samma placering har utredningen ansett kunna ifrågakomma för chef för lokal förvaltning.

Remissyttrandena. Beträffande de över utredningens berörda förslag avgivna yttrandena hänvisar utskottet till s. 46—52 i propositionen.

Särskilda framställningar. I detta sammanhang anmälas i propositionen två framställningar av principiell innebörd.

Vattenfallsstyrelsen har i skrivelse den 6 oktober 1950 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte av 1951 års riksdag utverka bemyndigande att i enlighet med vissa i skrivelsen angivna riktlinjer tilldela tjänstemän i ledande ställning vid statens vattenfallsverk personliga lönetillägg i syfte att möjlighet skall öppnas att individuellt avpassa lönerna för verkets ledande personal. De av styrelsen föreslagna tilläggen skulle kunna tilldelas tjänstemän i chefsställning ävensom andra för verket särskilt värdefulla tjänstemän i ledande ställning. Beloppen skulle bestämmas i varje särskilt fall. I gengäld skulle vederbörande tjänsteman förbinda sig att kvarstå i verkets tjänst visst antal år. Skulle ett system med lönetillägg icke böra ifrågakomma, anser vattenfallsstyrelsen, att den ledande personalen skulle kunna kontraktsanställas.

Chefen för domänstyrelsen har i skrivelse den 2 december 1950 hemställt

bl. a., att generaldirektören, överdirektören och försäljningschefen i domänstyrelsen skola — i stället för lön enligt löneplan — erhålla särskilda arvoden, som för varje särskilt fall fastställas av Kungl. Maj:t, och därjämte rätt till pension efter lämplig lönegrad. Arvodena skulle, liksom i näringslivet i övrigt, helt bestämmas och avpassas efter möjligheten att för tjänsterna kunna förvärva de lämpligaste kandidater, som över huvud taget stå att få.

Vissa specialfrågor.

Vid en lönerrevision för de statliga chefstjänstemännen uppkomma vissa speciella frågor rörande inplaceringen av särskilda tjänster m. m. En del av dessa frågor ha berörts av chefslöneutredningen.

Dessa avse tjänster i lönegraderna Ca 34—Ca 37, överstar i lönegrad Ma 12, tjänster i lönegrad Cp 11 samt Cp 15 och Mp 15, undantag från den allmänna lönerrevisionen ävensom avlöningsförstärkningar m. m.

Härutinnan liksom beträffande remissyttrandena i denna del får utskottet hänvisa till s. 54—62 i propositionen.

Personalöverläggningar.

Såsom inledningsvis nämnts har frågan om en lönerrevision för chefstjänstemännen varit föremål för överläggningar med *Statstjänstemännens riksförbund*, *Sveriges akademikers centralorganisation* och *Tjänstemännens centralorganisation*. Härvid har enighet nåtts om följande grunder för en lönerrevision, avsedd att genomföras den 1 juli 1951.

1) Byråchefer och övriga tjänstemän i lönegrad Ca 33 uppflyttas till lönegrad Ca 37 och tjänstemän med lön enligt löneklass 10 eller högre löneklass å löneplan 2 erhålla den grundlöneförbättring, som föreslagits av chefslöneutredningen. Vid uppflyttning av byråchef (motsvarande) från lönegrad Ca 33 till lönegrad Ca 37 skall vederbörande placeras i löneklass, som om byråchefstjänsten varit hänförd till lönegrad Ca 37 redan vid tjänstetillträdet.

2) Från lönerrevisionen undantagas helt eller delvis vissa under överläggningarna diskuterade, i det följande närmare angivna tjänster i avbidan på en förnyad översyn av deras inplacering å löneskalan. Denna översyn skall så bedrivas, att resultatet av densamma kan föreläggas 1952 års riksdag.

3) Rörlig förhöjning skall räknas å högst 1 600 kronor av månadsgrundlönen.

4) Vissa avlöningsförstärkningar m. m., vilka äro avvägda med hänsyn till hittills gällande löneskalor för chefstjänstemännen, omprövas i den mån de genom lönerrevisionen uppkomna löneförändringarna giva anledning därtill.

I överenskommelsen ingår även, att i fråga om tjänstepensionerna det maximibelopp för månad, varå rörligt tillägg må beräknas, höjes till 1 100

kronor samt att tjänste- och familjepensionsunderlagen för tjänstemän med lön enligt löneplan 2 ändras i anslutning till nyss omnämnda grundlöneförändringar.

Organisationernas representanter ha i anslutning till överenskommelsen gjort följande gemensamma uttalande.

Ehuru organisationerna liksom chefslöneutredningen anse skäl saknas för ett bibehållande av maximeringen av det rörliga tillägget och icke finna inplaceringen å löneskalan av skilda tjänster helt tillfredsställande, ha organisationerna ansett sig — i förhandenvarande läge och mot bakgrunden av den översyn av speciella tjänster, som skall följa redan innevarande år och resultera i förslag till nästa års riksdag — kunna acceptera den erbjudna lösningen såsom en etapp på vägen till denna frågas slutliga lösning.

Departementschefen.

Departementschefen har anfört följande.

»Såsom framgår av den lämnade redogörelsen, har frågan om en löneförbättring för byråchefer m. fl. högre tjänstemän inom statsförvaltningen varit aktuell sedan lång tid tillbaka. Här må blott nämnas, att 1939 års tjänsteförteckningsakkunniga funno åtgärder i angivna hänseende påkallade och att dåvarande chefen för finansdepartementet i direktiven för 1945 års lönekommitté betonade bl. a., att det vore uppenbart att även löntagarna i mellangrader och högre grader i längden borde kunna resa allt starkare anspråk på en återgång till tidigare reallöner. En förbättring av reallönerna även för dessa löntagare vore också nödvändig av rekryteringshänsyn och ur andra lönepolitiska synpunkter, vilka staten som arbetsgivare måste anlägga, även om det låge i sakens natur, att tendensen i ett utvecklingsläge som det dåvarande borde gå i riktning mot en relativ minskning av spännvidden i löneskalan.

De i det föregående lämnade uppgifterna om löneutvecklingen för olika tjänstemannagrupper giva vid handen, att löneläget för cheftjänstemännen dock undergått en fortsatt försämring i förhållande till icke blott andra grupper statstjänstemän utan även jämförliga grupper tjänstemän i kommunal eller enskild verksamhet samt, relativt sett, jämväl i förhållande till tidigare för de statliga cheftjänstemännen gällande lönenivåer. Konsekvenserna av denna utveckling göra sig allt mera märkbara, vilket närmare belyses av vissa verksamhetschefers yttranden till chefslöneutredningen. Här bör även uppmärksammas vad vattenfallsstyrelsen anfört i sin skrivelse den 6 oktober 1950. Av denna framgår, att inom vattenfallsstyrelsens verksamhetsområde antalet tjänstemän, som övergå till kommunal eller enskild tjänst, ökat så kraftigt, att detta kan få menliga följder för vattenfallsverkets möjligheter att fullfölja sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt.

För egen del har jag blivit övertygad om att en omedelbar förbättring av cheftjänstemännens löneställning är påkallad. En sådan förbättring synes mig angelägen för tillgodoseende — på längre sikt — av statsverkets behov av dugande cheftjänstemän. Ett eftersättande av statens intresse i sist berörda hänseende torde kunna få allvarliga konsekvenser för den statliga

verksamheten på olika områden, eftersom det högre löneläget i kommuner och enskilda företag i förening med goda sociala förmåner drar till sig den dugande arbetskraften.

Även ur en annan synpunkt finner jag en förbättring av löneställningen för chefstjänsterna motiverad. Såsom framgår av den verkställda utredningen, har löneavståndet mellan chefstjänstemännen och dem närmast underställda tjänstemän varit föremål för en fortgående reducering. Med beaktande av det ansvar och den stora arbetsbörda, som åvila chefstjänstemännen, synes en sådan utveckling otillfredsställande.

Vad sist anförts ger enligt min mening en naturlig grund för ställningstagande till frågan, vilka tjänstemän som böra omfattas av en lönerevision. Då ett av skälen för löneförbättringen är att öka löneavståndet mellan byråchefer (motsvarande) och dem underställda tjänstemän, synes på sätt utredningen förordat lönerevisionen böra begränsas till tjänstemän i lönegraderna Ca (Ce) 33 och högre på löneplan 1 samt lönegraderna Co, Cp, Cq, Cr, Cs, Mo, Mp och Mr 10 och högre på löneplan 2. Jag är medveten om att det i närmast lägre lönelägen finnes ett begränsat antal tjänstemän, som kunna göra berättigade anspråk på att icke helt sättas åsido vid en lönerevision för byråchefer (motsvarande). Det torde emellertid få ankomma på 1949 års tjänsteförteckningskommitté att pröva detta spörsmål liksom även den av utredningen berörda frågan om de i Cb-lönegrad placerade rektorernas löneställning.

Mina överväganden av frågan om omfattningen och den närmare utformningen av chefslönerevisionen ha skett på grundval av de utredningar och förslag, som framlagts av chefslöneutredningen. Jag har därvid ansett mig kunna i huvudsak ansluta mig till de synpunkter utredningen anført.

Vad särskilt angår frågan om höjning av det belopp, varå rörlig förhöjning högst må beräknas, har utredningens förslag att maximeringen av detta belopp skall slopas biträts av samtliga i ärendet hörda myndigheter. Mot förslaget har dock framhållits av en reservant inom vardera av statskontoret och statens lönenämnd, att en sådan åtgärd skulle kunna betraktas som ett avsteg från grunderna för den förhandlingsöverenskommelse, på vilken 1947 års lönereglering vilar.

Med hänsyn bl. a. till att den rörliga förhöjningen nu utgör en procentuellt större andel av lönen än som förutsattes vid 1946 års förhandlingar, synes det rimligt att maximibeloppet i viss utsträckning höjes. En dylik höjning är även lämplig som ett av medlen för uppnående av åsyftad förtjänstnivå för chefstjänstemännen och synes stå helt i linje med den ökning av maximibeloppet från 900 till 1 200 kronor, som skedde vid 1947 års lönereglering. Vid sitt tillstyrkande av angivna höjning uttalade 1946 års riksdag, att man vid ställningstagande till denna fråga icke finge bortse från det allmännas intresse av att reallönenivån även för högre tjänster i viss mån alltfört garanterades.

I fråga om den nu förevarande höjningen har jag — med beaktande bl. a. av den inträdda levnadskostnadsstegringen — ansett skäligt, att det nya

maximibeloppet fastställes till 1 600 kronor för månad. Denna höjning utgör — såsom framgår av det föregående — ett led i den med personalorganisationerna träffade överenskommelsen.

Vid min prövning av frågan hur stor grundlöneökning som bör tillkomma de berörda tjänstemännen har jag funnit utredningens förslag på denna punkt sakligt grundade och biträder sålunda förslagen.¹

Beträffande valet mellan de tre olika alternativen för byråchefs- och rådstjänsternas placering finner jag övervägande skäl tala för att dessa tjänstemän bibehållas å den dyrortsgrupperade löneplanen och där inplaceras i lönegrad med fyra löneklasser. Jag biträder således det av statskontoret tillstyrkta förslaget att lönegrad Ca 37 med löneklasserna 37—40 fastställes som den nya normallönegraden för byråchefer och råd.

Utredningen har förklarat sig anse, att en uppflyttning av byråchefs- och rådstjänsterna från lönegrad 33 till lönegrad 37 bör förbindas med en särskild föreskrift att löneklassplaceringen i den högre lönegraden skall så bestämmas som om tjänsten varit placerad i lönegrad Ca 37 redan vid tjänstetillträdet och omräkning av löneturen skett enligt övergångsbestämmelserna vid 1947 års lönereglering. Med hänsyn till de speciella omständigheterna tillstyrker jag detta förslag. Jag har härvid främst beaktat, att för byråchefer och övriga tjänstemän å löneplan 2 lönerevisionen får samma verkan oavsett huru länge vederbörande innehaft sin tjänst. Det bör emellertid understrykas, att detta ställningstagande enligt min mening icke bör få prejudicerande verkan för de uppflyttningar, som kunna komma till stånd t. ex. i anledning av en tjänsteförteckningsrevision.

Beträffande löneplan 2 finner jag i likhet med utredningen skäl tala för att intervallerna mellan de olika löneklasserna ökas. Även i övrigt kan jag ansluta mig till de av utredningen anförda synpunkterna på ändringen av löneplan 2. Jag tillstyrker således utredningens förslag till denna ändring och även vad utredningen föreslagit i fråga om de nuvarande lönegradernas motsvarighet å den nya löneplanen 2.

I likhet med utredningen anser jag det angeläget, att byråchefs- och rådstjänsternas karaktär av cheftjänster med ansvar för en huvuddel av ett verks arbetsområde eller annat ansvar av motsvarande betydelse markeras genom ett avsevärt löneavstånd mellan dessa befattningar och de närmast därunder liggande tjänsterna. Lönegraderna 34—36 och däremot svarande lönegrader å löneplan 2 böra därför enligt min mening komma till användning endast i undantagsfall, där det av särskilda skäl kan anses nödvändigt att dessa lönegrader tagas i anspråk.

I detta sammanhang vill jag även understryka utredningens uttalande att, eftersom förslaget avvägs i syfte att vinna bättre anslutning mellan de i statlig och kommunal tjänst gällande lönenivåerna, det är angeläget att ett genomförande av utredningens förslag för statstjänstemännens del icke kommer att automatiskt medföra en motsvarande lönerevision för de kommunalt anställda.

¹ Se detta utlåtande s. 15 och 16.

De av mig här förordade riktlinjerna för en lönerrevision för de statliga chefstjänstemännen överensstämman med dem, om vilka överenskommelse träffats med personalorganisationerna, och innebära sammanfattningsvis följande.

Tjänstemän i lönegrad Ca och Ce 33 uppflyttas till lönegrad Ca och Ce 37. Löneplan 2 ändras fr. o. m. löneklass 13 och uppåt och tjänstemän i lönegraderna Co, Cp, Cq, Cr, Cs, Mo, Mp och Mr 10 och högre inplaceras i den nya löneplanen, allt på sätt framgår av chefslöneutredningens förslag.¹ Rörlig förhöjning av månadslönen beräknas å högst 1 600 kronor för månad. Lönerrevisionen bör gälla från och med den 1 juli 1951.

Såsom det anförda giver vid handen har jag icke ansett mig böra i förevarande sammanhang förorda en ändring av löneställningen för chefstjänstemännen i enlighet med vad vattenfallsstyrelsen och chefen för domänstyrelsen hemställt.

Här framlagda förslag föranleda ändringar i statens löneplansförordning. I anledning härav har inom civildepartementet upprättats *förslag till förordning om ändrad lydelse av 2 och 3 §§ statens löneplansförordning den 30 juni 1947 (nr 376)*, vilket förslag torde böra föreläggas riksdagen till antagande. Någon ändring av den i 4 § statens löneplansförordning intagna föreskriften rörande maximering av det belopp, varå rörligt tillägg må beräknas, anser jag icke påkallad, eftersom sistnämnda författningsrum aldrig satts i kraft.

Även i statens allmänna avlöningsreglemente bli vissa ändringar erforderliga i anledning av den av mig förordade lönerrevisionen. Dessa ändringar äro av formell art. Riksdagens bemyndigande för Kungl. Maj:t att vidtaga ifrågavarande ändringar torde böra utverkas.

Innan jag härefter övergår till att behandla de specialfrågor, som uppkomma i samband med den föreslagna lönerrevisionen, vill jag erinra, att chefslöneutredningen funnit angeläget, att frågan om lämpliga organisationsenheter och deras benämning inom statsförvaltningens olika verk upptages till närmare undersökning. Först sedan enhetliga normer i detta avseende skapats, föreligga enligt utredningens mening förutsättningar för en detaljprövning av de verkscheferna underordnade chefstjänstemännens inplacering å löneskalan. De av utredningen framförda synpunkterna synas mig värda allt beaktande. Jag är emellertid icke nu beredd att taga ställning till frågan om och i vilken form de av utredningen föreslagna undersökningarna böra komma till stånd.

Av den föregående redogörelsen framgår, att särskilda överväganden erfordras för inplaceringen av vissa tjänster och att andra tjänster i de ifrågavarande lönegraderna ansetts böra helt eller delvis undantagas från den allmänna löneförbättring, som lönerrevisionen innebär. Inplaceringen å löneskalan av sistnämnda tjänster bör av olika skäl underkastas en särskild prövning. Jag har för avsikt att inom den närmaste tiden anmäla frågan om tillkallande av särskilda sakkunniga för att inom civildepartementet biträda med denna prövning. Enligt min mening bör arbetet härmed kunna be-

¹ Se detta utlåtande s. 16

drivas så, att resultatet kan anmälas för 1952 års riksdag. Så bör även kunna bli fallet med den översyn av vissa tjänster, som skall ankomma på tjänsteförteckningskommittén. Detta gäller tjänster, som även förekomma i lägre lönegrader än dem, som beröras av chefslönerevisionen. Jag vill i detta sammanhang anmäla, att jag under hand meddelat tjänsteförteckningskommittén att den med nu nämnda undantag icke bör till prövning upptaga tjänster i lönegraderna Ca (Ce) 33 eller högre eller i lönegraderna 10 eller högre å löneplan 2.

Vad härefter angår de särskilda övervägandena rörande inplaceringen vill jag erinra att de av mig här förordade lösningarna biträts av organisationerna vid de förut omnämnda överläggningarna, vilka dock icke gällt inplacering av verkschefs- och överdirektörstjänster (motsvarande).

I fråga om inplaceringen å löneskalan av de förhållandevis få tjänster, som nu äro hänfödda till lönegraderna Ca 34—Ca 37, har jag icke funnit anledning till erinran mot utredningens förslag. Detta innebär, att jag förordar, att tjänsterna som landssekreterare, landskamrerare, kanslidirektörer och skattedirektör överföras till den nya löneplanen 2 och placeras i lönegrad Co 15. Jag vill understryka, att jag härmed åsyftar en slutlig inplacering av tjänsterna i fråga. Ett genomförande av länsstyrelseutredningens förslag bör således enligt min mening icke föranleda någon ändring härutinnan.

Landssekreterarna och landskamrerarna i Stockholms, Göteborgs och Bohus samt Malmöhus län liksom skattedirektören vid överståthållarämbetet uppbära f. n. avlöningsförstärkning med 1 008 kronor för år. Med den av mig här föreslagna inplaceringen av dessa tjänster synes icke påkallat att bibehålla avlöningsförstärkningen, vilken således bör indragas.

Löneställningen för förste taxeringsintendenten (Ca 35) bör såsom utredningen förordat prövas av tjänsteförteckningskommittén.

Lönerevisionen för de nu i lönegrad Ma 12 placerade överstarna erbjuder speciella svårigheter. Utredningen har för sin del förordat en utbyggnad av löneplan 1 med en ny löneklass 41, vilken skulle ingå i lönegrad Ma 12. Härigenom skulle dessa överstar även efter lönerevisionen bibehålla sin nuvarande lönerelation till byråcheferna i normalgraden eller således uppbära lön efter löneklassen närmast över slutlöneklassen i byråchefsgaden. I vissa remissyttranden har föreslagits, att dessa överstebeställningar skola överföras till löneplan 2. Olika meningar ha dock rätt om deras lönegradsplacering.

Enligt min mening bör en utbyggnad av löneplan 1 undvikas. Jag är icke heller beredd att föreslå överflyttning av samtliga ifrågavarande tjänster till löneplan 2. Vid bedömande av detta spörsmål bör även beaktas att krav i olika sammanhang framförts, att överstarna i Ma 12 måtte i lönehänsende jämföras med överstarna i lönegrad Mo 12.

Då tillräckligt underlag saknas för en omedelbar realprövning av de nu berörda spörsmålen, nödgas jag förorda att överstarna bibehållas i lönegrad Ma 12 men med lön efter 40 löneklassen å löneplan 1 samt att dessa tjänsters slutliga placering prövas vid den särskilda översyn, som är av-

sedd att snarast igångsättas. Av detta ställningstagande följer, att å den för pensionerad officer avsedda tjänsten såsom domänofficer i fortifikationsförvaltningen, som nu är förenad med ett arvode motsvarande 37 löneklassen, fr. o. m. den 1 juli 1951 bör utgå arvode efter 40 löneklassen.

För verkstadsöveringenjören i Cp 11 vid statens järnvägar förordar jag i likhet med utredningen en placering i nya lönegraden Cp 13.

Vad därefter angår de tjänstemän, som tillhöra lönegrad 15 å löneplan 2, kan en placering i endera av lönegraderna 15 eller 16 å nya löneplanen 2 ifrågakomma. En placering i lönegrad Cp 16 finner jag motiverad för de nu till lönegrad 15 hänfödda distriktscheferna, verkstadsdirektören och överingenjören vid statens järnvägar samt kraftverksdirektörerna vid statens vattenfallsverk. Vissa skäl kunna anföras för att samma placering skulle tillkomma överingenjören i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Jag har emellertid ansett detta vara en fråga, som bör närmare prövas vid den särskilda översynen. I fråga om översten och flygöverdirektören i flygförvaltningen synes — i avbidan på ett ställningstagande till militära förvaltningsutredningens förslag — högre placering än i nya 15 lönegraden icke böra ifrågakomma. Innehavaren av överstebeställningen, vilken tjänstgör såsom chef för flygförvaltningens materielavdelning, torde dock tills vidare böra erhålla vikariatslöneförordnande i lönegrad Cp 16. För den i 15 lönegraden placerade överdirektören i lantbruksstyrelsen förordar jag bibehållen placering i 15 lönegraden å nya löneplanen 2 liksom för verkstadsdirektören vid marinverkstäderna i Karlskrona.

Vad angår undantagen från den allmänna lönerevisionen kan jag i huvudsak ansluta mig till utredningens förslag i de delar, de återgivits i det föregående.¹ Vid ärendets beredning har jag emellertid funnit skäl föreligga att ytterligare ett antal tjänster helt eller delvis undantagas från lönerevisionen.

Detta gäller till en början tjänster i lönegraderna Ca eller Ce 33 eller Cp 10, vilka äro avsedda för chefer för sektioner eller andra underavdelningar, vilka ingå i en byrå. För dylika tjänster har chefslöneutredningen räknat med en placering i högst Ca eller Ce 34 eller Cp 11. Då jag i likhet med vissa remissmyndigheter icke är beredd att på grundval av föreliggande utredning taga ställning till dessa tjänsters slutliga inplacering, förordar jag att de tills vidare bibehållas vid nuvarande lönegradsplacering. Det nu sagda innebär, att från lönerevisionen undantagas tjänsterna som förste byrådirektör i Ca eller Ce 33 i krigsmaterielverket, fortifikationsförvaltningen och vattenfallsstyrelsen, förrådschef i Ce 33 i riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, överinspektör i Cp 10 i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, trafikdirektör och avdelningsdirektör i Cp 10 i telegrafstyrelsen samt avdelningsdirektör i Cp 10 i vattenfallsstyrelsen. Beträffande förrådschefstjänsten i riksnämnden må erinras, att även utredningen uttalat sig för dess bibehållande i lönegrad Ce 33.

Den omständigheten, att 1946 års militära förvaltningsutrednings nyligen framlagda betänkande innefattar förslag till en genomgripande omorganisation av försvarets centrala förvaltningsmyndigheter, bör föranleda sär-

¹ Propositionen s. 56—59.

skild försiktighet med lönerrevisionens tillämpning å chefstjänsterna vid dessa myndigheter. Av denna anledning föreslår jag, att de i Ce 33 placerade byråchefstjänsterna i krigsmaterielverket bibehållas vid sagda placering. I avbidan på prövningen av förvaltningsutredningens förslag böra dock innehavarna av tjänsterna erhålla vikariatslöneförordnande i 37 lönegraden. Vidare bör verkstadsdirektören å arméförvaltningens tygavdelning i lönegrad Cp eller Cr 14 bibehållas i samma lönegrad å den nya löneplan 2. Då denna placering medför viss grundlöneförbättring (900 kr./år), synas tillräckliga skäl icke föreligga att i detta fall medgiva vikariatslöneförordnande i högre lönegrad. Krigsrådstjänsten i Ca 33 i flygförvaltningen hålles f. n. vakant i avbidan på ställningstagandet till förvaltningsutredningens förslag. Tjänsten uppehålls emellertid med vikariatslöneförordnande i 33 lönegraden. Fr. o. m. den 1 juli 1951 synes vederbörande böra erhålla vikariatslöneförordnande i 37 lönegraden. Däremot torde den ordinarie krigsrådstjänsten böra bibehållas i lönegrad Ca 33. Jag har även övervägt att föreslå att motsvarande anordning skulle vidtagas beträffande krigsrådstjänsten i arméförvaltningen och amiralitetsrådstjänsten i marinförvaltningen. Med hänsyn till att innehavarna av dessa tjänster uppehållit desamma sedan många år tillbaka har jag emellertid funnit övervägande skäl tala för att nämnda tjänster icke undantagas från uppflyttningen till lönegrad Ca 37. Jag förutsätter härvid, att den marinöverkommisarie i Co 10 å övergångsstat, som uppehåller amiralitetsrådstjänsten, skall övergå till sistnämnda tjänst. Marinöverkommisariatstjänsten kan därvid indragas.

Löneställningen för advokatfiskalstjänsten i försvarets civilförvaltning torde, såsom utredningen framhållit, böra prövas samtidigt med löneställningen för andra ombudsmannatjänster. Med hänsyn till de skäl, som på sin tid föranledde att denna advokatfiskalstjänst placerades i lönegrad Ce 33, har jag emellertid icke velat motsätta mig att i avbidan på sagda omprövning tjänstens innehavare måtte erhålla vikariatslöneförordnande i 37 lönegraden. Jag är dock angelägen framhålla, att detta vikariatslöneförordnande i 37 lönegraden icke innebär något ställningstagande till tjänstens slutliga placering.

Armé-, marin- och flygdirektörer av 1. graden synas av skäl, som försvarets civilförvaltning anför, böra bibehållas i lönegrad Ca 33.

Jag torde i detta sammanhang få upptaga ett av överbefälhavaren och försvarets civilförvaltning berört spörsmål om löneställningen för vissa militära och civilmilitära byråchefer. Vid armé-, marin- och flygförvaltningarna förekommer i icke obetydlig utsträckning att tjänsteman i lägre lönegrad än Ma 12 eller Ca 33 förordnas att tjänstgöra såsom chef för byrå. Vid armé- och marinförvaltningarna sker detta genom att beställningshavare å arméns eller marinens stat kommenderas till dylik tjänstgöring. Vid flygvapnet ha i stället å flygförvaltningens personalförteckning upptagits vissa befattningar, vilka kunna uppehållas av militär eller civilmilitär personal i olika lönelägen. Detta gäller befattningarna såsom chefer för materielavdelningens flygplanbyrå och utrustningsbyrå, vilka kunna vara militära beställningshavare i Ma 12 eller Ma 11 eller civilmilitära beställningshavare i Ca 33,

samt befattningen såsom chef för normaliebyrån, vilken kan vara civil tjänsteman i Ce 33 eller civilmilitär beställningshavare i Ca 31.

Berörda spörsmål torde få närmare övervägas i samband med prövningen av militära förvaltningsutredningens förslag. Såsom en provisorisk anordning vill jag förorda att tjänsteman i lägre lönegrad än Ca 37 eller Ma 12, som förordnas att uppehålla byråchefstjänst i armé-, marin- eller flygförvaltningen eller häremot svarande tjänst eller kommenderas till sådan tjänstgöring, erhåller vikariatslöneförordnande i 37 lönegraden.

Vid försvarets fabriksverk kunna f. n. sex överingenjörer, fabrikschefer placeras i högst Cp 14. Det synes icke påkallat att höja maximilönegraden för samtliga dessa tjänster i enlighet med de allmänna normerna. Jag förordar därför, att tre av ifrågavarande tjänster må hänföras till högst Cp 15 och återstående tre till högst Cp 14. För de fyra i högst Ce 33 placerade fabriksingenjörstjänsterna vid fabriksverket anser jag icke påkallat att nu bereda möjlighet till högre lönegradsplacering.

Vid marinverkstäderna i Karlskrona och Stockholm äro f. n. verkstadsdirektörerna placerade i Cp 15 resp. Cp 14 och överingenjörerna i Cp 12 resp. Cp 10. Löneställningen för verkstadsdirektörerna skall dock omprövas vid uppkommande ledighet å tjänsterna. Då lönerelationen mellan samtliga dessa tjänster synes böra särskilt undersökas, har jag funnit övervägande skäl tala för att annan ändring icke nu vidtages i deras löneställning än den som följer av omarbetningen av löneplan 2. Verkstadsdirektören i Karlskrona bör härvid — såsom förut nämnts — placeras i nya lönegraden Cp 15 och verkstadsdirektören i Stockholm i nya lönegraden Cp 14.

Utredningen har förordat, att vissa tjänster skola helt eller delvis undantagas från den allmänna lönerevisionen av den anledningen att de på grund av speciella förhållanden inplacerats å löneskalan efter förmånligare grunder än som normalt tillämpats. Vad utredningen härutinnan föreslagit anser jag mig böra biträda med den jämkningen att överdirektören i krigsmaterielverket bör placeras i nya lönegraden Cp 16 i stället för Cp 15, som förordats av utredningen.

Enligt min mening har emellertid ytterligare ett antal tjänster inplacerats efter gynnsammare principer än som normalt tillämpats. Detta gäller följande tjänster, nämligen chefen för kasernbyrån (Cp 14) i fortifikationsförvaltningen, kanslicheferna (Cp 14) i statens sakrevision och statens organisationsnämnd, generaldirektören i organisationsnämnden (Cp 22), överdirektören och souschefen (Cp 17) i lantbruksstyrelsen, överfyringenjören (Cp 12; vakant) i lotsstyrelsen, byråchefen i Cp 12 i försäkringsinspektionen, överingenjören (Cp 14) och kanslichefen (Cp 12) i riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, rektorn (Ca 33) vid statens polisskola och verkstadsöveringenjören (Cp 12) i telegrafverket. Den löneställning, som jag föreslår för nu ifrågavarande tjänster, framgår av följande sammanställning, i vilken även upptagas de övriga tjänster, vilka jag anser böra i avbidan på den förut omnämnda översynen helt eller delvis undantagas från den allmänna lönerevisionen.

Antal	Myndighet Befattning	Nuv. lönegrad	Före- slagen lönegrad	Grundlö- neökning för år kronor	Anm.
27	<i>Högsta domstolen m. m.</i> revisionssekreterare.....	Ca 33	Ca 33	—	Nuv. ordinarie re- visionssekreterare uppflyttas i Ca 37 och föras å över- gångsstat
116	<i>Häradsrätterna</i> häradshövdingar	Co 14	Co 14	900	
21	tingsdomare	Ca 33	Ca 33	—	
5	<i>Vattendomstolarna</i> vattenrättsdomare	Co 14	Co 14	900	
1	<i>Försvarets civilförvaltning</i> advokatfiskal	Ce 33	Ce 33	—	Vikariatslön i Ce 37
1	<i>Krigsmaterielverket</i> generaldirektör	Cp 23	Cp 23	300	
1	överdirektör	Cp 17	Cp 16	1 200	
1	överingenjör	Cp 14	Cp 14	900	
3	byråchefer	Ce 33	Ce 33	—	Vikariatslön i Ce 37
2	förste byrådirektörer	Ce 33	Ce 33	—	
1	<i>Fortifikationsförvaltningen</i> byråchef, chef för kasernbyrån	Cp 14	Cp 14	900	
1	chefsarkitekt	Cp 12	Cp 12	—	
1	sektionschef, forskare	Cp el. Cr 12	Cp el. Cr 12	—	
1	förste byrådirektör	Ca 33	Ca 33	—	
1	<i>Arméförvaltningen</i> verkstadsdirektör	Cp el. Cr 14	Cp el. Cr 14	900	
1	<i>Marinförvaltningen</i> marinöverkommissarie å över- gångsstat	Co 10	Co 10	—	Indrages därest nu- varande innehava- ren utnämnes till amiralitetsråd i Ca 37
1	<i>Flygförvaltningen</i> anskaffningschef, chef f. materi- elavd:ns anskaffningsbyrå	Cp 17	Cp 15	—	
1	krigsråd	Ca 33	Ca 33	—	Vikariatslön i Ca 37
1	<i>Arméstaben</i> studierektor	Ce 33	Ce 33	—	
3	<i>Arméingenjörkåren</i> armédirektörer av 1. graden....	Ca 33	Ca 33	—	Vid uppehållande av byråchefstjänst (motsvarande) vika- riatslön i Ca 37
5	<i>Mariningenjörkåren</i> marindirektörer av 1. graden ..	Ca 33	Ca 33	—	do

Antal	Myndighet Befattning	Nuv. lönegrad	Före- slagen lönegrad	Grundlö- neökning för år kronor	Anm.
4	<i>Flygvapnet</i> flygdirektörer av 1. graden	Ca 33	Ca 33	—	Vid uppehållande av byråchefstjänst (mot- svarande) vikariats- lön i Ca 37
1	flygdirektör av 1. el. 2. graden	Ca 33 el. Ca 31	Ca 33 el. Ca 31	— —	
1	<i>Den offentliga arbetsförmedlingen</i> arbetsnämndsdirektör	Ca 33	Ca 33	—	
2	länsarbetsdirektörer	Ca 33	Ca 33	—	
3	<i>Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen</i> överinspektörer	Cp 10	Cp 10	—	
1	<i>Statens sakrevision</i> kanslichef	Cp 14	Cp 14	900	
1	<i>Statens organisationsnämnd</i> generaldirektör	Cp 22	Cp 22	1 800	
1	kanslichef	Cp 14	Cp 14	900	
1	<i>Uppsala universitet</i> räntmästare	Ca 33	Ca 33	—	
1	<i>Lantbruksstyrelsen</i> överdirektör och souschef	Cp 17	Cp 16	1 200	
3	<i>Skogsvårdsstyrelserna</i> länsjägmästare	Ca 33	Ca 33	—	
1	<i>Lotsstyrelsen</i> överfyringenjör	Cp 12	Cp 13	900	Vakant
1	<i>Försäkringsinspektionen</i> byråchef	Cp 12	Cp 13	900	
1	<i>Riksnämnden för ekonomisk för- svarsberedskap</i> generaldirektör	Cp 22	Cp 22	1 800	
1	direktör	Cp 17	Cp 16	1 200	
1	överingenjör	Cp 14	Cp 14	900	
1	kanslichef	Cp 12	Cp 13	900	
1	förrådschef	Ce 33	Ce 33	—	
1	<i>Överståthållarämbetet</i> förste taxeringsintendent	Ca 35	Ca 35	—	
1	<i>Statens polisskola</i> rektor	Ca 33	Ca 33	—	
1	<i>Telegrafverket</i> verkstadsöveringenjör	Cp 12	Cp 13	900	
1	trafikdirektör	Cp 10	Cp 10	—	
2	avdelningsdirektörer	Cp 10	Cp 10	—	
2	telegrafdirektörer	Ca 33	Ca 33	—	
1	telefondirektör	Ca 33	Ca 33	—	

Antal	Myndighet Befattning	Nuv. lönegrad	Före- slagen lönegrad	Grundlö- neökning för år kronor	Anm.
2	<i>Statens vattenfallsverk</i>				
	avdelningsdirektörer	Cp 10	Cp 10	—	
2	förste byrådirektörer	Ca 33	Ca 33	—	
	<i>Försvarets fabriksverk</i>				
3	överingenjörer, fabrikschefer ..	högst Cp 14	högst Cp 14	900	
4	fabriksingenjörer	högst Ce 33	högst Ce 33	—	
	<i>Marinverkstäderna i Karlskrona och Stockholm</i>				
1	verkstadsdirektör	Cp 14	Cp 14	900	
1	överingenjör	Cp 12	Cp 12	—	
1	överingenjör	Cp 10	Cp 10	—	

I sammanställningen ha icke medtagits de prästerliga befattningshavare, som enligt riksdagens principbeslut skola placeras i de av chefslönerevisionen berörda lönegraderna. Löneställningen för dessa befattningshavare torde emellertid icke böra behandlas i förevarande sammanhang utan synes få prövas, när frågan om prästlöneregleringens ikraftträdande upptages.

I den mån icke tjänster i lönegraderna Ca eller Ce 33 eller högre å löneplan 1 eller lönegraderna Co, Cp, Cq, Cr, Cs, Mo, Mp eller Mr 10 eller högre å löneplan 2 enligt i det föregående framlagda förslag skola helt eller delvis undantagas från lönerevisionen eller eljest behandlas på annat sätt än som följer av de allmänna normerna för revisionen, skola de fr. o. m. den 1 juli 1951 inplaceras i lönegrad enligt sagda normer.

Med hänsyn till att det beträffande löneplanen 2 formellt är fråga om sådana ändringar, som vederbörande befattningshavare ej äro skyldiga att underkasta sig, torde befattningshavarna böra beredas möjlighet att efter särskild anmälan kvarstå på den nuvarande löneplanen 2. Tjänsteman, som i enlighet härmed kvarstår på äldre löneplan, bör föras å övergångsstat. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda i anledning härav erforderliga övergångsbestämmelser.

Riksdagens bemyndigande torde böra utverkas för Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i gällande personalförteckningar, som följa av ett bifall till de av mig i det föregående framlagda förslagen. Likaså torde bemyndigande böra inhämtas att efter prövning i varje särskilt fall enligt de normer, som må godkännas för de lönegradsplacerade tjänsterna, ändra sådana arvoden, som nu äro avvägda efter viss löneklass, lägst 33 löneklassen å löneplan 1 och lägst 10 löneklassen å löneplan 2. Sådana arvoden utgå bl. a. till statsråden.

Såsom utredningen förutsatt torde sådana förmåner som avlöningsförstärkningar, befattningsarvoden o. d. böra prövas i särskild ordning. Som en

omedelbar konsekvens av ändringen av löneplan 2 bör dock den avlöningsförstärkning, som tillkommer chef för försvarsstaben och chef för arméstaben, om han är beställningshavare i Mo 14, böra höjas från 2 100 kronor till 2 400 kronor. I anledning härav böra även avlöningsförstärkningarna till cheferna för marin- och flygstaben höjas till 2 400 kronor.

Vidare bör efter Kungl. Maj:ts prövning det befattningsarvode å 1 080 kronor för månad, som nu utgår till militär beställningshavare som är chef för försvarsbyrå inom civilt ämbetsverk, kunna höjas med skillnaden i grundlön mellan 33 och 37 löneklasserna eller med 2 016 kronor till 3 096 kronor.

Vad angår de av utredningen berörda personliga lönetilläggen biträder jag förslaget, att dessa skola minskas med hänsyn till löneförbättringen. Det personliga lönetillägget för chefen för bostadsstyrelsens lånebyrå bör således minskas till (4 500 — 3 636 = avrundat) 900 kronor. Det särskilda arvodet å 2 400 kronor till chefen för lantbruksstyrelsens jordförbättringsbyrå och det personliga lönetillägget å 2 500 kronor till direktören i riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap böra helt indragas. Detsamma gäller ett personligt lönetillägg å 1 008 kronor för år, som utgår till en professor vid lantbrukshögskolan. Av skäl som utredningen anfört böra vidare överlantmäternas särskilda arvoden å 1 200 kronor för år indragas.

Riksdagens bemyndigande bör utverkas att medgiva de överskridanden av maximerade anslag eller anslagsposter, som erfordras för nästa budgetår med anledning av lönerrevisionen.

Såsom jag inledningsvis nämnt, är jag icke beredd att nu framlägga förslag till lönereglering för professorer. Jag har emellertid ansett rimligt att de professorer, som nu äro placerade i lönegrad Ca 33, såsom ett provisorium få del av den lönegradsuppflyttning, som jag i det föregående förordat för tjänstemän i Ca (Ce) 33. Jag har därför icke undantagit dessa professorer från sagda lönegradsuppflyttning. Däremot har jag icke ansett det möjligt att — i enlighet med ett från personalhåll framställt yrkande — föreslå ett provisorium, som nu skulle i lönehänseende jämställa samtliga professorer. Detta skulle enligt min mening innebära ett föregripande av det slutliga ställningstagandet till universitetslönekommitténs förslag.

För de professorer, som nu åtnjuta s. k. oreglerad lön och därutöver ett provisoriskt lönetillägg å 3 600 kronor för år, förordar jag att — i anslutning till den allmänna lönerrevisionen för chefstjänstemännen — det provisoriska lönetillägget höjes med 2 400 kronor för år till 6 000 kronor.

Medel för bestridande av kostnaderna för detta provisoriska lönetillägg, 675 000 kronor, torde i detta sammanhang böra äskas av riksdagen. I årets statsverksproposition har under åttonde huvudtiteln för budgetåret 1951/52 till *Provisoriskt lönetillägg* preliminärt beräknats ett förslagsanslag av 1 300 000 kronor. Med godtagande av denna preliminära beräkning, vid vilken hänsyn icke tagits till här föreslagen höjning av det provisoriska tillägget till professorerna, får jag föreslå att för nästa budgetår äskas ett belopp av (1 300 000 + 675 000 =) i runt tal 2 000 000 kronor.

Den av mig förordade uppflyttningen av byråchefer m. fl. från lönegrad Ca 33 till lönegrad Ca 37 medför för dessa tjänstemäns del en ökning av tjänstepensionens begynnelseunderlag från 10 920 kronor till 12 264 kronor och av familjepensionsunderlaget från 4 128 kronor till 4 488 kronor.

Förändringarna av löneplan 2 föranleda vidare en omarbetning av tjänste- och familjepensionsunderlagen i löneklasserna 13 och högre. Denna omarbetning bör ske med beaktande av de grunder, vilka tillämpats vid beräkandet av nu gällande tjänste- och familjepensionsunderlag för tjänster med lön enligt löneplan 2. Förändringarna, som framgå av följande sammanställning, äro av i huvudsak teknisk karaktär och föranledda av ändringen av grundlönebeloppen i de olika löneklasserna. Då gällande maximiunderlag äro beräknade med utgångspunkt från grundlönen i löneklass 20 och de nu i lönegrad 20 placerade tjänsterna (justitieråd, regeringsråd, landshövdingar) enligt lönerevisionen komma att placeras i nya lönegraden 21 och erhålla en grundlöneökning av 3 600 kronor för år, synes en uppräknig av maximiunderlaget för tjänstepension med $\frac{1}{3}$ av detta belopp eller 1 200 kronor skälig. Såsom en följd härav föreslås maximiunderlaget för familjepension höjt med 600 kronor.

N u v a r a n d e			F ö r s l a g		
Löneklass å löne- plan 2	Tjänste- pensions- underlag	Familje- pensions- underlag	Löneklass å löne- plan 2	Tjänste- pensions- underlag	Familje- pensions- underlag
13.....	12 312	4 512	13.....	12 408	4 572
14.....	12 516	4 608	14.....	12 816	4 764
15.....	12 708	4 716	15.....	13 212	4 968
16.....	12 912	4 812	16.....	13 608	5 172
17.....	13 212	4 968	17.....	14 016	5 364
18.....	13 512	5 112	18.....	14 412	5 568
19.....	13 812	5 268	19.....	14 808	5 772
20—24.....	14 412	5 568	20.....	15 216	5 964
			21—25.....	15 612	6 168

Här föreslagna nya tjänste- och familjepensionsunderlag torde få gälla samtliga tjänstemän, å vilka den nya löneplanen 2 blivit tillämplig före pensionsavgången, även om detta blivit fallet på grund av anstånd med avsked till tidpunkt efter chefslönerrevisionens genomförande. Motsvarande bör givetvis gälla i fråga om pensionsunderlagen för innehavarna av de till lönegrad Ca (Ce) 37 uppflyttade tjänsterna.

Utöver nu angivna ändringar i pensionsunderlagen synes lönerevisionen för cheftjänstemännen böra få den konsekvensen att det maximibelopp för månad, varå rörligt tillägg må utgå i fråga om tjänstepension, höjes i ungefärlig relation till höjningen av motsvarande maximibelopp för löner. Eftersom det senare maximibeloppet höjes från 1 200 kronor till 1 600 kronor eller med $\frac{1}{3}$, bör maximibeloppet i fråga om tjänstepensionen höjas från 800 kronor till 1 066 kronor 67 öre. Detta belopp torde dock böra avrundas uppåt till 1 100 kronor. Denna höjning av maximibeloppet bör komma även före den 1 juli 1951 pensionerade tjänstemän till del.

Här framlagda förslag föranleda ändringar i 1947 års allmänna tjänste- och familjepensionsreglementen. I anledning härav ha inom civildepartementet upprättats förslag till dels *kungörelse om ändring i 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente den 30 juni 1947 (nr 416)*, dels *kungörelse om ändrad lydelse av 9 § 2 mom. 1947 års allmänna familjepensionsreglemente den 30 juni 1947 (nr 417)*, vilka förslag torde böra föreläggas riksdagen till antagande.

Riksdagens bemyndigande torde böra utverkas för Kungl. Maj:t att i SPA-reglementet göra de ändringar, som motsvara de föreslagna ändringarna i 1947 års allmänna tjänste- och familjepensionsreglementen.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de övergångsbestämmelser, som kunna bli erforderliga i anledning av de i det föregående avsedda ändringarna i pensionsförfattningarna.»

Kostnadsberäkning.

Vid ett procenttal för den rörliga förhöjningen av 33 å högst 500 kronor för månad och 32 å överskjutande del av månadslönen upp till 1 600 kronor kan den årliga kostnadsökningen vid ett genomförande av de i det föregående framlagda förslagen till löneförbättringar beräknas till cirka 6 500 000 kronor. Härtill komma kostnaderna för pensionsregleringen.

Utskottet.

Av den i propositionen lämnade redogörelsen framgår, att frågan om en löneförbättring för byråchefer m. fl. högre tjänstemän inom statsförvaltningen varit aktuell sedan lång tid tillbaka. När detta spörsmål efter ingående utredningar nu förelagts riksdagen för avgörande, har detta skett mot bakgrunden av att löneläget för cheftjänstemännen visats ha undergått en fortsatt försämring i förhållande till andra grupper av statstjänstemän samt jämförliga grupper av tjänstemän i kommunal eller enskild verksamhet. Utskottet finner sig kunna ansluta sig till den av departementschefen uttalade uppfattningen att en omedelbar förbättring av cheftjänstemännens löneställning är påkallad och tillstyrker fördenskull, att lönerevision genomföres för nämnda tjänstemän fr. o. m. den 1 juli 1951. Av detta ställningstagande följer, att utskottet avstyrker motionerna I: 420 och II: 541 samt II: 506.

Den föreslagna lönerevisionen för cheftjänstemännen innefattar två moment: dels skulle själva grundlönen ökas med i genomsnitt omkring 12 procent, dels skulle höjning ske av det högsta belopp, varå det av levnads-kostnadernas storlek beroende procentuella tillägget må beräknas (från 1 200 till 1 600 kronor för månad). Departementschefen har framhållit att sistnämnda höjning är lämplig som ett av medlen för uppnående av åsyftad förtjänstnivå för cheftjänstemännen.

I motionen II: 508 yrkas, att riksdagen måtte avslå förslaget om höjning av maximiunderlaget för beräkning av procentuellt tillägg. Såvitt utskottet kan finna skulle med den i propositionen iakttagna uppläggningsfrågan om löneförbättring för chefstjänstemännen ett tillmötesgående av yrkandet i motionen innebära, att nämnda fråga erhöles en ofullständig lösning vid bifall i övrigt till Kungl. Maj:ts förslag. Syftet med förslaget skulle sålunda delvis förfelas. Vid de överväganden utskottet ägnat frågan om höjning av maximiunderlaget för rörlig förhöjning av lönen har utskottet icke kunnat undgå att fästa betydande avseende vid den av departementschefen åberopade omständigheten, att den rörliga förhöjningen nu utgör en procentuellt större andel av lönen än som förutsattes när den nuvarande löneregleringen kom till. Det synes utskottet — med beaktande bl. a. av levnadskostnadsstegringen — icke böra riktas någon avgörande invändning mot att den hittills gällande förhandlingsöverenskommelsen av år 1946, innebärande ökning av maximiunderlaget för rörligt tillägg från 900 till 1 200 kronor, år 1951 ersättes av en ny överenskommelse om ytterligare ökning av nämnda underlag. Att härvid ett belopp av 1 600 kronor föreslagits torde sammanhänga med önskvärdheten att samtliga enligt löneplan 1 utgående grundlöner kunna inbegripas i underlaget. En gränsdragning något under nämnda belopp skulle medföra en föga motiverad undantagsställning i fråga om de högsta löneklasserna i nämnda löneplan.

Utskottet finner sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag att löneförhöjningen för chefstjänstemännen åvägbringas genom en förbättring av grundlönen i kombination med höjning av maximiunderlaget för procentuellt tillägg. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet det i motionen II: 508 framställda yrkandet.

Utskottet tillstyrker den i propositionen förordade begränsningen av lönerrevisionen till befattningshavare i lägst 33 lönegraden på löneplan 1 samt lägst 10 lönegraden på löneplan 2. Likaledes tillstyrker utskottet dels den föreslagna normallönegraden Ca 37 för byråchefer och jämställda, med angiven särskild övergångsföreskrift angående löneklassplaceringen, dels ock den föreslagna ändringen av löneplan 2 jämte de nuvarande lönegradernas förordade motsvarighet i den nya löneplanen.

I propositionen ägnas frågan om undantag från den allmänna lönerrevisionen en utförlig behandling. I en särskild förteckning — intagen på s. 27—29 i detta utlåtande — ha upptagits ett antal tjänster i lägst 33 lönegraden (motsvarande), vilka av angiven anledning ansetts böra helt eller delvis undantas från lönerrevisionen. Avsikten är att frågan om dessa tjänsters lönegradsplacering skall vidare övervägas antingen av 1949 års tjänsteförteckningskommitté eller av särskilda sakkunniga, som numera tillkallats. Vad sålunda föreslagits har ej givit utskottet anledning till erinran. Utskottet kan fördenskull ej tillstyrka de yrkanden angående förhöjd löneställning som beträffande vissa, i nämnda förteckning intagna tjänstemän framställts i motionerna I: 419 och II: 543, I: 421 samt I: 422.

Såsom av propositionen framgår har den av departementschefen förordade anordningen biträtts av vederbörande personalorganisationer.

Frågan om löneställningen för rektorerna vid undervisningsväsendet (lönegradsbeteckning Cb) har icke i propositionen upptagits till behandling utan avses skola prövas av 1949 års tjänsteförteckningskommitté. I motionerna I: 382 och II: 509 samt I: 423 och II: 542 hemställes, att provisorisk avlöningsförstärkning måtte tillerkännas rektorerna med 3 000 resp. 2 700 kronor för år. Då enligt utskottets mening tjänsteförteckningskommitténs prövning av frågan om rektorernas löneställning icke lämpligen bör föregripas, finner sig utskottet icke böra tillstyrka nämnda motioner. Utskottet vill emellertid framhålla önskvärdheten av att frågan snarast möjligt regleras.

Beträffande det i motionerna I: 383 och II: 507 framställda yrkandet i fråga om lönegradsuppflyttning av tre museichefer vill utskottet framhålla, att nämnda yrkande avser ett spörsmål som icke innefattas i den föreliggande propositionen och icke synes böra prövas i detta sammanhang.

I motionerna I: 424 och II: 540 har framställts yrkande angående personliga förmåner åt två överinspektörer i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vilka enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle tills vidare bibehållas vid nuvarande lönegradsplacering; de skulle härigenom komma i sämre ställning än om de kvarstått i vissa tidigare innehavda befattningar, vilka enligt förslaget skola uppflyttas i lönegrad. Beträffande de ifrågavarande tjänstemännens lönegradsplacering är avsikten att densamma skall ytterligare övervägas. Därest särskild övergångsanordning anses påkallad i förevarande fall bör det i första hand ankomma på Kungl. Maj:t att taga denna fråga under omprövning. Utskottet anser sig därför icke för närvarande böra tillstyrka någon åtgärd från riksdagens sida i det i motionerna avsedda syftet.

Enligt propositionen skulle förmån av personligt lönetillägg minskas med hänsyn till löneförbättringen. Beträffande dylikt tillägg till chefen för bostadsstyrelsens lånebyrå, f. n. 4 500 kronor för år, vill utskottet anföra, att enligt en från civildepartementet till utskottet inkommen promemoria detsamma bör bestämmas till 1 500 kronor i stället för det i propositionen angivna beloppet 900 kronor.

Med avseende å professorer vid universitet och högskolor innebär Kungl. Maj:ts förslag, att de nu i 33 lönegraden placerade provisoriskt uppflyttas till 37 lönegraden och att professorer med s. k. oreglerad lön få dem tillkommande provisoriskt lönetillägg höjt från 3 600 till 6 000 kronor för år. Innebördens av förslaget i nämnda avseende är, att relationen mellan oreglerad professorslön och lönen för lönegradsplacerad professor skulle i jämförelse med dagens läge något försämrats till den förras nackdel; den oreglerade lönen skulle emellertid alltjämt i det hela överstiga den nyreglerade. Den i propositionen förordade lösningen anser sig utskottet böra tillstyrka. Såsom av propositionen framgår är här fråga om en provisorisk reglering i avvaktan på ett slutligt ställningstagande till professorernas lönefråga.

Vad i propositionen föreslås med avseende å nya tjänste- och familjepensionsunderlag och därmed sammanhängande frågor ävensom höjning av maximiunderlaget för beräkning av rörligt tillägg å tjänstepension från 800 till 1 100 kronor för månad tillstyrkes av utskottet. Sistnämnda höjning skulle enligt förslaget komma även före den 1 juli 1951 pensionerade tjänstemän till del, men i övrigt skulle den ifrågavarande chefslönerregleringen icke erhålla retroaktiv verkan i pensionshänseende. I motionerna I: 418 och II: 544 yrkas, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning i syfte att giva de nya pensionsbestämmelserna retroaktiv verkan från skälig tidpunkt. Utskottet anser sig icke böra tillstyrka någon avvikelse från den i propositionen i nämnda hänseende intagna ståndpunkten, vilken f. ö. enligt vad utskottet inhämtat står i överensstämmelse med det resultat som uppnåtts vid förhandlingar med personalorganisationerna. På grund härav avstyrker utskottet de nämnda motionerna.

Vad i propositionen i övrigt i olika hänseenden anförts och föreslagits har icke givit utskottet anledning till särskilt uttalande.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

I. att motionerna I: 419 och II: 543 icke må av riksdagen bifallas;

II. att motionerna I: 421 icke må av riksdagen bifallas;

III. att motionen I: 422 icke må av riksdagen bifallas;

IV. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 420 och II: 541, II: 506 samt II: 508,

A. antaga vid statsrådsprotokollet över civilärenden för den 16 mars 1951 fogade förslag till

1) förordning om ändrad lydelse av 2 och 3 §§ statens löneplansförordning den 30 juni 1947 (nr 376),

2) kungörelse om ändring i 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente den 30 juni 1947 (nr 416),

3) kungörelse om ändrad lydelse av 9 § 2 mom. 1947 års allmänna familjepensionsreglemente den 30 juni 1947 (nr 417);

B. godkänna de allmänna riktlinjer för en lönerrevision för chefstjänstemän och därmed sammanhängande detaljförslag, som framlagts i nämnda statsrådsprotokoll;

C. bemyndiga Kungl. Maj:t att

a) vidtaga de ändringar i statens avlöningsreglemente och SPA-reglementet, som bli en följd av nämnda förslag,

b) utfärda de övergångsbestämmelser, som kunna bli erforderliga i anledning av förenämnda författningsändringar.

c) vidtaga de ändringar i gällande personalförteckningar, som följa av förslagen,

d) vidtaga de ändringar beträffande förekommande arvoden, som Kungl Maj:t kan finna påkallade i anslutning till lönerevisionen,

e) för budgetåret 1951/52 medgiva de överskridanden av maximerade anslag och anslagsposter, som kunna bli erforderliga vid ett genomförande av lönerevisionen;

D. till *Provisoriskt lönetillägg* för budgetåret 1951/52 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor;

V. att motionerna I: 382 och II: 509 samt I: 423 och II: 542 icke må av riksdagen bifallas;

VI. att motionerna I: 383 och II: 507 icke må av riksdagen bifallas;

VII. att motionerna I: 424 och II: 540 icke må av riksdagen bifallas;

VIII. att motionerna I: 418 och II: 544 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 4 maj 1951.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar Gustaf Karlsson, Gränebo, Iwar Anderson, Mannerskantz, Leander, Heiding, Gillström, fröken Andersson, herrar Sundelin, Näsström, Rosenberg, Hesselbom, Erik Gustaf Andersson, Einar Persson och Söderquist; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Malmborg i Skövde, Bergström, Svensson i Grönvik, Lindholm, Rubbestad, Ståhl, Bergstrand, Petterson i Degerfors, Jansson i Kalix, Birke, Svensson i Alingsås, Nihlfors och Gustafsson i Stockholm.

Reservation

1) av herrar Ward, Petterson i Degerfors och Gustafsson i Stockholm, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka yrkandet i motionen II: 508 om avslag å Kungl. Maj:ts förslag beträffande höjning av gränsen för det rörliga tilläggets utgående från 1 200 till 1 600 kronor för månad och att därför utskottets hemställan i nedan angivna delar bort hava följande lydelse:

»IV. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionen II: 508 samt med avslag å motionerna I: 420 och II: 541 samt II: 506,

B. med den jämkning, som föreslagits i motionen II: 508, godkänna de allmänna riktlinjer för en lönerrevision för chefstjänstemän och därmed sammanhängande detaljförslag, som framlagts i nämnda statsrådsprotokoll;»

2) av herrar *Gränebo, Svensson* i Grönvik och *Rubbestad*.